

LIBERTATEA

— Foaie pentru săteni și muncitori, întemeiată la Orăștie, în anul 1902 —

„LIBERTATEA” ESTE
PROPRIETATEA FAMILIEI MOSTENITOARE
ALUI ION I. MOTA

Redactor răspunzător; GAVRIL POP

PREȚUL FOII ESTE:

120 Lei pe un an, 60 Lei pe 1/2 an,
30 Lei pe 3 luni.

DIRECȚIUNEA „LIBERTATEA”—MOTA
BUCUREȘTI I. — Calea Victoriei 63.

Scrisorile pentru redacție precum și cererile sau
banii pentru abonamente, se vor trimite pe adresa:
ADMINISTRAȚIA „LIBERTATEA”—Mota
București II. — Str. Luterană 6 Et. III.

Apare în fiecare Duminică

Prețul unui număr 2 Lei

Războiul a atârnat, o săptămână, deasupra capului Europei

Cuvinte cu tâlc la congresul dela Nürnberg. Nemții sudeți cer deslipirea dela Cehoslovacia. Mândria engleză s'a plecat în fața nestrămutatei hotărâri germane. Comunismul cel învrăjbitor de popoare la lucru.

— Și totuși, nu va fi război!

O săptămână de cutremurare, de groază și de înfiorare a petrecut întreaga Europă. Chipul războiului a plutit deasupra capetelor noastre amenințând din clipă în clipă, să cadă cu foc și cu moarte. Dela 1914 și până în săptămâna trecută Joi, credința oamenilor, că va izbucni războiul, nu a fost atât de greu încercată. Pregătiri mari, în taină, scuturare de arme, ordine secl și înfrigurate, au făcut drumul dela un capăt la altul al Europei, oprindu-se în urechile soldaților, gata să pună arma la ochiu, la ordinul sosit ca un trăsnet. Pe cerul Europei, nori negri și grei de praf de pușcă, s'au ridicat din Germania, au pătruns în Cehoslovacia, așteptând scântea care să-i aprindă. Un vânt trimis de Dumnezeu, i-a împrăștiat. Cu inima ușurată, acum putem vorbi despre ceea ce a fost și despre ceea ce putea să se întâmple.

Cuvântarea cu tâlc alui Hitler la Nürnberg

»Nu voi îngădui ca Nemții sudeți să fie chinuși — a spus Hitler în cea din urmă a sa cuvântare, la congresul dela Nürnberg. Iar de va fi lipsă — a spus mai departe — voi ajuta din răspuțeri pe frații mei din Cehoslovacia, chiar dacă pentru aceasta s'ar cere prețul sângelui.

Popoarele Europei, liniștite că dl Hitler nu a declarat fățiș războiul, nu au cumpănit cu prea mare luare aminte cuvintele pline de tâlc ale cancelarului Germaniei. Nemții sudeți din Cehoslovacia însă, au priceput că lor le sună aceste cuvinte. Au priceput că deacuma se pot mișca mai în dragă voie. Dela un capăt la altul al micii lor țărișoare, ideea libertății s'a răspândit cu iuțea fulgerului. Pe străzile orașelor stăpânite de ei, nu se mai vedeau decât tineri mărșăluind voioși, cântând plini de entuziasm cântece războinice și având în fiecare clipă, pe buze, numele lui Hitler, salvatorul lor.

«Cerem alipirea la mama noastră Germania»...

În vremea aceasta, conducătorul Nemților sudeți, Henlein, făcea des drumul din jilulul sudet la dl Hitler, cu care se sfătuiă și făcea planuri. Cehii simțeau că pierd stăpânirea sudeților și pe loc începură o prigoană cruntă împotriva lor. Nemții sudeți, în-

curajați de Germania și înarmați tot deacolo, s'au împotrivit cu înversunare. Lupte sângeroase au pornit pe străzile orașelor. La ordinul guvernului, în toată Cehoslovacia a fost decretată starea de asediu, legea pedepsei cu moartea a intrat în vigoare iar pușcașii cu mitraliere au primit ordin să tragă. În ziua de Miercuri, în săptămâna tecută, numărătoarea arăta 30 de morți și o sută de răniți, din amândouă părțile.

Intăritași peste măsură de împușcarea fraților, sudeții au refuzat orice încercare a guvernului cehoslovac de împăcare. Au respins fără vorbă chiar și regulamentul, care statornicea drepturi foarte largi germanilor sudeți. În mijlocul acestei învălmășeli din care începuse a curge sânge, Henlein șeful sudeților, s'a ridicat cu glas puternic și a cerut răspicat despărțirea provinciei sudeților dela Cehia și alipirea ei la Germania. Iar manifestul scris către neamul sudet astfel se sfârșea: «Cerem alipirea la mama noastră Germania sub singura conducere a părintelui nostru Hitler.»

Război, război, război!...

Miercuri noaptea, milioane de oameni nu au mai închis ochii. Pe buzele tuturor era rostit cuvântul înspăimântător...război! În toate capitalele țărilor, prin fața ministerelor de externe, sute de mii de oameni așteptau, cu inimile strânse, ca dintr'o clipă într'alta să primească vestea mult așteptată: război!

Din 2 în 2 ceasuri, posturile de radio vestiau cele din urmă știri din Cehoslovacia. Cu fiecare ceas care trecea, numărul morților creștea. Vestii rele sosiau mai ales din partea graniței Cehoslovaciei, dinspre Germania, unde tineretul sudet înarmat, a ocupat cu puterea clădirile autorităților. Câteva puncte de hoar deasemenea fură ocupate de sudeți, cari înlesniră astfel trecerea armelor și a materialelor de război. Armate întregi germane luară drumul spre hotarul Cehiei, gata să sară în ajutorul Nemților sudeți. În această încordare a petrecut Europa toată noaptea de Miercuri.

Un bătrân trimis de D-zeu: Chamberlain

O știre uluitoare se răspândi îndată, cu iuțea fulgerului, peste întreaga Europă: Neville Chamberlain, ministrul președinte al guvernului englez, om

de 70 de ani, s'a urcat într'un aeroplan și s'a dus la Hitler în Germania.

În toată istoria lumii, aceasta este poate cea mai grăitoare faptă pe care a putut-o săvârși un om de stat. Aceia cari cunosc mândria engleză, nu și-au putut stăpâni mirarea. Un prim ministru englez să-și aștearnă mândria la picioarele nestrămutatei hotărâri germane? Iată un lucru pe care omenirea nu l-a crezut și nu l-a putut bănui. Și totuși el s'a întâmplat. Joi pe la 11, Chamberlain s'a urcat pentru cea dintâie oară într'un aeroplan, a trecut pe deasupra Franței și a coborât în satul unde se află la vârat cancelarul Hitler. Au stat de vorbă două clișuri. Nimeni nu știe ce s'au sfătuit. Dar ca prin minune, focul din Cehoslovacia a încetat, nemții sudeți s'au potolit, trupele germane au început să se retragă dinspre graniță iar inimile popoarelor Europei au început să se liniștească. Un vântuleț binefăcător a început să sufle deasupra Europei, așa că Joi seara, aproape că nu se mai aflau pe cer nori amenințători cu războiul. Ca o solie trimisă dela Dumnezeu, Chamberlain a dus dlui Hitler mlădișă de măsline purtătoare de pace. Europa descătușată din încordare, a început din nou să învie, iar oamenii de stat au pornit la sfătuirii, cu chibzuială și fără pripeală.

Ce a vorbit Chamberlain cu Hitler?

Despre cele sfătuite între dnii Chamberlain și Hitler nu s'a dat nici o știre oficială. Ziarele cred a ști însă, că dl Chamberlain a stăruit cu toată puterea pe lângă dl Hitler, să amâne trimiteră de trupe în Cehoslovacia și să cheme la o împreună sfătuire pe Mussolini și pe Daladier din Franța. Aceste patru țări: Anglia, Franța, Germania și Italia, să judece soarta Cehoslovaciei.

Dl Hitler și-a spus însă dorința. Dsa dorește ca poporul sudet să-și spună voința prin vot. A cerut astfel, ca în cel mai scurt timp, în provincia sudeților să se facă un plebiscit, în care poporul sudet să fie întrebat: Voește ori nu să se alipească la Germania? Votarea să fie păzită de către o poliție internațională, compusă din soldați aduși acolo din cele 4 țări cari vor hotărâ de soarta Cehoslovaciei.

Dl Chamberlain a plecat din Germania și i-a lăsat vorba dlui Hitler, că în curând se va

întoarce. A plecat deadreptul la Londra, ca să se sfătuiască cu ceilalți membri ai guvernului englez. De 4 zile guvernul englez se sfătuește mereu. Lumii însă nu-i spune nimic. Rareori dă să înțeleagă că s'ar învoi ca în Cehoslovacia să se facă plebiscit. Dar ascultă acum și părerea Franței, care se bănuiește că nu ar fi chiar bucuroasă cu aceasta ducere la bun sfârșit a chestiunii sudeților.

Mai bine război decât plebiscit, — zic Cehii!

Vestea planurilor lui Chamberlain a ridicat în Cehoslovacia valuri uriașe de nemulțumire. Dl Milan Hodza, ministrul președinte al guvernului cehoslovac, s'a ridicat tunător împotriva plebiscitului. Dânsul a declarat, că Cehoslovacia își va apăra cauza cu prețul celor mai grele jertfe. Împotriva aceluia cari vor încerca să-i deslipească provincia sudetă, va sări cu arma, chiar dacă până în cele din urmă va fi silită să piardă.

Credința dlui Milan Hodza este foarte întemeiată. Dsa vede bine că plebiscitul în provincia sudeților înseamnă — fără înconjur — alipirea acestei provincii la Germania. Cele 3 milioane și jumătate de sudeți, în vremea din urmă, sunt atât de mândri pe cehi, încât sfârșiri uriașe trebuiesc puse de către poliție, ca să nu se omoare unii pe ceilalți.

Din satele unde sunt mai puțini sudeți decât cehi, sudeții au luat drumul pribegiei de frica cehilor. Zeci de mii de inși au trecut peste graniță în Germania și au cerut adăpost. Pe de alta parte, în satele unde sudeți, sunt în majoritate, cehii și-au luat tălpășița, căci altminteri, plătesc cu viața rămânerea lor acolo.

Din aceste fapte se poate vedea, că încordarea dintre sudeți și cehi este hrănită de o ură de moarte care se răsună prin ucidere.

Liniștea este vremelnică

S'a împlinit o săptămână de când a fost Chamberlain la Hitler. Guvernele Europei se sfătuesc mereu și încă nu au ajuns la o înțelegere. Din această pricină, în Cehoslovacia a început din nou să se aprindă focul. Cehii pătrunși de gândul, că prin întârzierea aceasta, se trage dreptatea înspre partea lor, au început să-i urmărească pe sudeți. Guvernul ceh a dat o poruncă în care disolvă partidul Nemților sudeți. Toate locurile de adunări ale partidu-

lui au fost închise și sigilate. La ușa cluburilor au fost puși soldați, cu mitraliera. Tinerii sudeți buni de armată și acela cari au fost eliberați dela armată, au fost chemați sub arme. Ei refuză să se supună ordinului. Împotriva lor au fost trimise mii de ordine de arestare. Chiar și împotriva dlui Henlein, șeful Nemților sudeți, a fost trimis mandat de arestare. Acesta însă a trecut îndată în Germania. Ziarele vestesc, că dl Henlein se întoarce din când în când în provincia sudetă, dă ordine și împarte ajutoare și în clipa în care poliția îi dă de urme, se face nevăzut. Pe urmele lui au fost trimise puternice detașamente, dar până în clipa de față nu a putut fi prins. Împrejurul numelui său s'a născut acum o legendă, care îl socotește cărbător din cer pentru scăparea germanilor sudeți din robia cehilor.

Aceste fapte au început să ridice din nou încordarea în Cehoslovacia. Iar tărăgănarea englezilor și a francezilor dă să înțeleagă că nu s'ar învoi la plebiscit. Hitler însesă a început să-și piardă răbdarea. Vântul care a împrăștiat norii Europei, începe să-i adune iarăși...

Război încă nu va fi!

Din cele înșirate mai sus se poate vedea lămurit primejdia prin care a trecut Europa în decurs de o săptămână. La numai un singur pas de război, popoarele s'au frământat în brațele unei groaze cumplită. Totuși războiul nu a izbucnit! Acest fapt întărește spusele noastre din 2° numere dinainte ale foii, în cari am liniștit pe cetitori cu lămuriri foarte documentate, că nu va fi război.

Intărim și de data aceasta același lucru. Este foarte cu putință, ca provincia sudeților să fie alipită la Germania prin mijlocirea plebiscitului, ori chiar în împrejurările în cari a fost alipită și Austria.

În tot cazul, dacă va fi vărsare de sânge, aceasta va fi locală, acolo în Cehoslovacia, dar nici decum ea nu va avea caracterul general, adică nu se va întinde peste întreaga Europă.

Motivele pentru cari nu poate izbucni războiul, sunt următoarele: *Popoarele nu sunt încă îndeajuns de înarmate.* În clipa în care popoarele vor fi încredințate că au destulă putere ca să se apuce de piept unele cu altele, atunci cu siguranță va izbucni războiul.

DE TOATE

Chilometrul „0” (zero)

Mulți s'or fi întrebat, oare de unde începe număratoarea kilometrilor în România. Că anii se numără dela Isus Cristos, zilele dela întâi Ianuar și așa mai încolo. Iată o întrebare la care, de curând, a răspuns un inginer dela primăria din București.

În piața cu numele Sfântul Gheorghe din București, a fost așezat un glob uriaș de piatră. Aici se află inima, capitala României. Aici se află și chilometrul «0» (zero) dela care vor porni toate măsurile kilometrilor din țară.

Intocmai ca în piața Sfântului Petru din Roma, unde se spunea pe vremuri (și chiar azi) că este mijlocul lumii. Pe vremea stăpânirii Romanilor, de acolo pornea număratoarea kilometrilor în întreaga împărăția romană.

Arborele mănăcător de oameni

Câțiva cercetători francezi cari s'au întors de curând din insula Madagascar, din apropierea Africii de mijloc, au povestit descoperirile uluitoare. Dânsii spun, că într-o parte a insulei au aflat un neam de oameni (salbatici bine înțeles) cari dădeau de

măncare unui arbore uriaș, oameni! Arborele este scorburos și în clipa în care este aruncat omul intrândul dinlăuntrul scorburii ies niște aburi foarte otrăvitori, cari amefesc pe cel osândit să fie înghițit de arbore. Zice că dintr'un om un arbore ca acela mănâncă vreme de 6 zile.

Cercetătorii nu s'au putut apropia de nici unul din acești arbori, căci salbaticii îi țin ca sfinți și se luptă crâncen cu cel care ar încerca să vadă acest ciudat soi de arbore. În insula Madagascar, s'a făcut planul, să fie duși evrei din Europa. În bun loc ajungeau!

De unde se trage balonata

În anul 1322 fu atacat orașul Bayonne din Franța, de către armatele engleze. Pe vremea aceea nu exista încă pușca. De pe zidurile cetății soldații francezi cădeau unul câte unul, rândurile lor răindu-se simțitor. Femeile din Bayonne au legat atunci niște cuțite lungi în vârfuri de prăjină și au atacat și dânsule pe englezi. Înnoirea aceasta a femeilor franceze a fost îndată pusă în practică, iar mai târziu, cuțitele fură puse în vârful puștilor. Cuvântul balonată

vine astfel dela orașul francez Bayonne.

Ce mănâncă Hitler

Împrejurul vieții oamenilor mari, plutește de cele mai multe ori o taină greu de lămurit. Poate că luna chiar și de aceea îi crede oameni mari. Zăriștii mai cu seamă, pentru a putea scrie pe seama cetitorilor lucruri și fapte cât mai curioase cu putință, nu cruță nimic pentru a afla totul.

Un zărișt american (se putea să fie de alt neam?) a izbutit să puna mâna pe o listă de bucate a cancelarului Germaniei. Iată ce mănâncă Hitler:

La ora 6 și jumătate dimineața, în fiecare zi, Hitler mănâncă o farfurie cu ovăz fiert și trecut prin sită. La amiază mănâncă altă farfurie de ovăz fiert, la care adaugă de data aceasta un măr ori o pară.

Hitler nu bea nici un strop de vin, nici nu fumează. Iar în vreme ce alții mănâncă din belșug, stăpânul Germaniei ascultă cântece din mandolină, pe care bucatarul său, — care nu prea se omoară cu lucrul, — îl cântă în ceasurile mesei.

Iată un om care mănâncă prea puțin și... totuși este un om mare...

PARTEA SUFLETULUI

O martiră din vremile noastre

Intr'o gospodărie săracă dintr'un sat italian, așezat la jumătatea drumului dintre Roma și Napoli, trăia o femeie văduvă cu șase copii. Traiul mamei și al copiilor era nespus de greu. Pânea cea de toate zilele, de cele mai multe ori nu o aveau și sârmanii copilași, adormeau seara flămânzi, îngânând cu buzele lor nevinovate, „pânea noastră cea de toate zilele, dă-ne o nouă azi”...

Văduva avea o fată mai mare, cu numele Maria, care îngrijea de frățiorii săi, când mama era plecată la munca câmpului. Atâta grijă și atâta bună-tate puneă Maria întru îngrijirea frățiorilor, încât vecinii i-au spus într'o zi poreclă... »vitega cea bună«. Maria trăia în frica lui Dumnezeu. În fiecare Duminică putea fi văzută la biserică, rugându se fierbinte milostivului Dumnezeu.

Vecin cu casa Mariei

locuia un flăcău, pe nume Armando. La vârsta sa de 20 de ani, Armando și a lăsat într'o zi ochii pe Maria. Plină de credință, Maria i-a ocolit, i a ocolit privirea și când Armando a cuprins-o de mijloc, la un colț îndoit, Maria s'a smucit din sârnsoare și a fugit acasă unde a căzut în genunchi, în fața icoanei Maicii Domnului, rugându-se fierbinte pentru păcatul pe care i-a săvârșit Armando.

Au trecut multe zile de când Armando dădea târcoale Mariei, iar Maria îl ocolea. Într'o seară frumoasă de Mai, cum numai serile din Napoli pot fi mai frumoase, Armando a pândit-o pe Maria într'un loc dosit, pe unde știa că are să treacă. Când a zărit-o, i-a ieșit în față și cu un cuțit italian, i a despicat pieptul în trei locuri, lăsând să țâșniască sânge nevinovat. Trei zile Maria s'a sbătut cu moartea. În

acest timp nu a încetat o clipă să se roage milostivului Dumnezeu, pentru iertarea păcatului greu pe care i a săvârșit Armando. Apoi a murit.

Judecătorii i-au cetit lui Armando 32 de ani de muncă silnică. În acest răstimp s'a pocăit. Cel 32 de ani și i-a petrecut în muncă neîntreruptă și în rugăciuni.

Acum a ieșit dela închisoare. Primul său gând după eliberare se îndreptă către sufletul aceleia pe care a ucis-o. Într'o bună zi se înfățișă în Vatican cu o cerere în care destăinuia lupta Mariei și iertarea pe care a rugat-o în cele trei zile de rugăciune dinaintea morții. Armando cerea răspicat ca Maria să fie trecută în rândul sfințelor.

Congregația Vaticanului a considerat-o ca martiră și acuma numele ei, stă alături de numele sfințelor catolice.

INTELEPCIUNEA DOBITOACELOR

În ținuturile din partea de miazănoapte a Statelor Unite, din apropierea graniței spre Canada, se află nesfârșite păduri, în care furnică toate neamurile de vietăți. În aceste ținuturi nesfârșite trăesc oameni despărțiți unii de alții — la zeci de kilometri depărtare — cari se ocupă cu viața de pădure. Acești adevărați pustnici ai pădurilor, cunosc toate tainele lumii în cari trăesc și au toată vremea să observe viața atât de curioasă a dobitoacelor pădurii,

a căror grijă o poartă.

Astfel, unul din ei, de origine indiană, a scris de curând o carte foarte interesantă. Cartea se numește «Un om și niște animale» și descrie viața atât de curioasă a castorilor.

Aceste mici animale, a căror blană (piele) e foarte căutată, duc o viață organizată pe bazele unor legi de societate uimitoare. Castorii trăesc în colonii la marginea apelor și se pare că au o organizație socială tot atât de intere-

santă ca și a furnicilor. Ingineri desăvârșiți, castorii rod arbori cel mai groși ai pădurii și construiesc stăvilare de proporții uriașe, pentru a-și face un loc de vânătoare și de adăpost, schimbând astfel cursul râurilor, formând și transformând lacurile pădurilor. Grijă lor cea mai mare este apărarea moștenitorilor. Adăpostul femelelor și puilor este apărât prin nenumărate curse.

Aceste însemnări din viața atât de interesantă a castorilor se află în această carte.

ASTETICA TIGANULUI

Era pe vremea lui Cremene. Se lățise svonul în țară că Bim Pașa a dat slobozenie Turcilor, că îndată ce-or ochi vre o să fârlie de țigan, s'o râteze de pe umeri fără pic de milă.

Și de unde rân' aci nu mai puteai trăi de ei: — ba că-ți cerșeau, ba că te furau, acum nici în panoramă nu vedeai samântă de-a lui Faraon, așa se nclștase greeza în ei. Un pluseră vizuinile pădurilor, sârmanii...

S'a întâmpiat odată că trei inși — ch nuiși rău de Flămânzilă — o luaseră de-alungul unui râu, cu ghiața 'n sân și cu undița în mână, doară — doară își mai potoles oleacă cumplita de foame cu ceva »proaspăt».

Dar, pe se une, le leșite cineva cu gol în cale, că abia au prins a băga undița 'n apă și se zărește apropiindu se o poteră de fesuri, — hi-le-ar hi trăjnit D zo în capu ăla de la poartă — vorba unui albanej.

Li se tăiaseră picioarele bieților țigani când i-au văzut, de inimoși ce erau.

Tot le a mai rămas încă atâta putere, de și a văzut fiecare de o ascunzătoare. Unul zbughi în apă, alii fă-te ghem sub puncte, al treilea cocoloșeste-te într'o tufă...

NU STRIOA SĂ ȘTIM CĂ...

...Surzii până acum câțiva ani, au fost opriți să mâne mașinile, din pricina fricei de a nu provoca nenorociri. S'a constatat însă, că surzii sunt foarte cu băgare de seamă și provoacă mai puține nenorociri decât cei cari nu sunt surzi. Drept aceea, li s'a îngăduit să conducă mașinile.

...Incercări mari se fac în clipa de față, în America, în privința cultivării lemnelor fără noduri. Scândurile cari nu au noduri sunt foarte mult căutate pentru construcții.

...Orologiul cel care umblă mai bine, din toată lumea, se află în localitatea Greenwich din Londra. Spun englezii (și deci trebuie să i credem) că acest orologiu umblă așa de precis, încât la 65 de luni ar putea întârzia cu o secundă (o clipă), dar nici cu atâta nu întârzie. Într'adevăr ceas englez...

...Oameni smintiți se află în toată lumea. Dar cei mai mulți sunt în America. O mare întreprindere comercială a asigurat creșterea inginerului șef al fabricii, pentru suma de un miliard de lei.

DE PETRECERE...

Cel din apă, cum n'ar fi stat el, sice-l, brumal — tot în fundul apei, dacă n'ar fi trebuit să mai și răsufle!... Și când își scoțea glăvățana de asupra apei, ca să mbete chipurile pe Turci cu apă rece, începea nunta: oraca... oraca... parecă n'ar fi fost diu gă de Faraon, ci broscuie.

Turcii, oameni pășiți, au văzut îndată ce-i și cum, și nici una nici două, hârșt! cu itaganul, înecându i orăcăiala în dor toloși de sânge.

Cel de sub puncte — cum steteau Turcii și se minunau de sânge negru are țiganul descăpăținat, — n'are ce lucra și începe a glăsui și el de unde stetea ghemuit:

Dhapăi cum să hie cocoșilor, țuca v'ăștălpchie, dhac'o mănăcat mure?...

Peste câteva minute se desfătau Turcii noștri în țâșnirea sângelui tot atât de negru a păsăruții de sub puncte, care pierise pe limba ei.

»Nu, băga-s'ar dracu 'n tine de țigan prost, trebuțu țu-o?... Nu țu-ai putut ținea melița, unde erai!« — zice un turc cu itaganul încrunțat de sânge.

— Hașa, hașa, coconășule! — se auzi din tufă — să hie thăcut ca mine, prostu, hașa-i?...

Șfârștul îl ghiciți, ce să vi-l mai spun...

S. T.

Un american de religie protestantă, s'a asigurat în contra unui preot catolic, care voia să l convertească la catolicism.

Smintea americană și pace bună...

...Pe întreg globul se află 70 de milioane de aparate de radio. Dintre aceste o jumătate, adică 35 de milioane, se află în America.

...Omul asudă prin palmă mai mult decât prin toate celelalte părți ale trupului. După palmă vin la rând tălpile picioarelor și fruntea.

...Prima lovitură de tun în războiul trecut, decamdată, se zice că a tras o un ungar (dacă nu vor răsări și alții). Mai multe ziare ungurești au încrestat, deunăzi următorul anunț: »Eu am tras prima lovitură de tun a războiului celui mare, anume în ziua de 31 Iulie 1914, la orele 1 și jumătate din noapte, din Semlin asupra fortăreței Belgradului. Persoanele ce au fost rănite de acea lovitură, sunt rugate să se pună în legătură cu mine, pentru a sărbători împreună a 25 a împlinire a acestui fapt».

CUVINTE REGALE

Pregătirea unei generații sărătoase pentru ziua de mâine, este cel mai înalt și mai sfânt comandament, pe care trebuie să-l aibă conducătorii unui neam.

Educația nouă care vi se cere, o educație de dragoste, dar și o educație de disciplină, iată baza pe care va trebui așezată noua clădire a Statului Român.

(Cuvinte rostite de M. Sa Regele)

Chiriașii sunt răspunzători de impozitul pe case nepălat de proprietar

Primum spre încreștare următoarele:

Inspectoratul General de Finanțe al Capitalei, aduce la cunoștința tuturor chiriașilor de imobile sau apartamente, că în conformitate cu dispozițiile legii în vigoare, sunt răspunzători față de Stat cu impozitul pe clădiri datorate de proprietar pentru imobilul sau apartamentul ce dețin cu chirie.

În consecință, mai înainte de a achita chiriile sunt rugați a cerceta la Percepția respectivă dacă plata impozitului pe clădiri s'a făcut la zi de către proprietar, contrar vor fi urmăriți ulterior în avere personală, pentru datoriile proprietarilor lor, indiferent dacă au achitat chiria anticipat (înainte).

Nu știm dacă această măsură se întinde în toată țara. Vom cere lămuriri în privința aceasta.

Inceperea lucrării, în cadrul noii așezări administrative

Rezidenții regali au cerut raporturi asupra anului bugetar în curs

N'au trecut prea multe zile de la înscăunarea Rezidenților Regali, și trimișii Domnești au început să lucreze din greu.

În toate ținuturile, au fost convocate Consiliile de Prefectură, pentru o adunare la un loc a tuturor puterilor în vederea imediatei puneri în aplicare a noii așezări administrative.

Spre a putea avea o idee a lucrurilor, Rezidenții Regali, nu au pornit la lucru, înainte de a cunoaște, cu deamănătul, starea gospodărească a fiecărui ținut. Au fost cerute, în acest scop, amănunțite date de seamă asupra activității desfășurate până în clipa de față în fiecare județ în parte. De asemenea s'au luat în cercetare, programele de lucru, ce urmează a fi aplicate până la sfârșitul anului bugetar în curs.

DRUMURI NOUĂ

Proaspăta așezare administrativă este înnoitoare, în egală măsură, atât în pri-

vința morală cât și gospodărească.

O dovedește aceasta spiritul de înțelegere care domnește, în clipele de față, printre toți cetățenii țării și entuziasmul cu care au fost întâmpinați, la înscăunare Rezidenților Regali.

Noua așezare administrativă a adus și o nouă metodă de conducere a treburilor publice: o metodă, care nu cunoaște întârzierea, nici fagăduelile, ci doar realitățile și realizările.

Mergând pe acest drum al realizărilor practice și imediate, trimișii Domnești au hotărât, printre primele măsuri, refacerea cât mai repede cu putință a căilor de comunicație. Drumuri noi vor străbate ținuturile, pentru a înlesni negoțul și circulația cetățenilor: drumurile vechi și șubrejite vor fi refăcute!

Pentru a înlesni nevoile tuturor comunelor, acestea vor primi — potrivit dispozițiilor noii legi administrative — 50 la sută din veniturile agricole ale Statului.

Biserica Neamului de pe câmpul Mărășeștilor a fost sfințită

Duminecă în 18 Septembrie a fost sfințită, la Mărășești, Biserica Neamului, ridicată pe locul spălat cu sângele eroilor căzuți pentru întregirea Neamului. Sfântul lăcaș a fost ridicat din munca și osârdia Societății femeilor ortodoxe române.

La sărbătoarea sfințirii au făcut cinstea cu prezența lor: M. Sa Regele dimpreună cu Măria Sa Marele Voevod Mihail. Apoi toți membrii guvernului, capii armatei și ai autorităților, cât și delegațiuni de foști luptători de pe cuprinsul întregului pământ românesc, foști ostași în timpul marelui războiu, cari au dat față cu moartea, dar au scăpat de urgia ei. Cei cari n'au scăpat, zac sub glia pe care a fost zidită Biserica Neamului.

Desnădăjduita sfortărea a puterilor iadului, în jurul Cehoslovaciei

— De unde vine primejdia ce amenință de nou, toată pacea lumii? —

Iaca de unde? În timpul din urmă, de mai mulți ani, — la noi în România mai ales de vreo 15—16 ani, — prea s'au deschis ochii popoarelor creștine din câteva țări din Europa, asupra primejdiei ce le pârște din partea Jidovimii, — și ele au început a cere stăpânirilor lor, să iee măsuri de apărare împotriva acelor. Și s'au ridicat tot mai multe glasuri de acest fel, încât câteva popoare s'au ridicat întregi, la luptă, și au început a-și curățîi cojocul de căpușile pistruie, — ca Germania, Spania, Italia, — apoi în măsură nu așa de temelie, totuși destul de simțitoare, Polonia, Ungaria, chiar și România noastră.

Asta a pus pe gânduri evreimea, — care a dat alarmă la conducătorii ei cei de peste tot globul. Și aceea conducere și-a pus în mișcare toate mijloacele de stingere și înfrângere a mișcării celei atât de primejdioasă pentru a tot stăpânirea lor.

Și pentru a zăpăci neamurile toate și a le involbura, au început prin codrul de gazete mari și mici și de toate limbile, să asmuțe lumea împotriva statelor și popoarelor trezite la naționalism, la iubire de neam și lege, de țara lor, spunând că vreau să strice vechea bună așezare de până-acum (în care ei, evreii, erau »și capul și inima« popoarelor). Că se face călcarea »drepturilor« câștigate, »libertatea« cea

sfântă, (libertatea lor de a suge și suguma celelalte neamuri!)

Și ajunseră a zăpăci lumea, încât azi — mulțumită anunțurilor lor, — suntem în primejdie de război!

De ce? Pentru că ei știu că războiul numai lor le e de folos! Fabricile lor de arme au de lucru de nu mai pot birui adunarea aurului ce li sedă pentru cât li-se cere pentru arme și muniții și mașini ucigașe. În război, negoțul cel mare cu hrana, îmbrăcămintea, cu de toate, tot în sacii lor cei fără de fund adună alt aur! Din războiu toate popoarele ies zdrobite, sărăcite, drențe, — numai ei ies călare pe munți de aur și argint!

Și așa, zdrobite, popoarele nu mai au poftă de război cu ei, — cu evreii, — cum încep azi a avea, dacă trăesc în pace...

Până-acum de 20 ori au cerut să asvârle Europa în războiu, ca să scape de lupta naționalistă împotriva lor. Acum, a 3 a oară, se încordară, și se mai încordă, mai strașnic ca oricând, să arunce trei mari țări: Anglia, Franța și Rusia asupra Germaniei. C'apoi las', de nu iese un războiu, cum n'a mai fost, și un iad pentru toate popoarele, cum nu s'a mai închipuit!

Dar, pare-mi-se că de data aceasta n'au noroc...

Iacă și Anglia și Franța mult se sbat, mult chib-

zuesc, mult se codesc, de a pune mâna pe pușcă și pe tun! Că văd că în grozavă nenorocire vor fi împinse și țările lor și toată lumea, prin războiul ce s'ar deslănțui acum. De aceea tot amână un astfel de pas.

Iar această amânare, știți fraților cetitori din popor, ce înseamnă? Inseamnă: O nouă înfrângere a puterii evreiești cele la rău îndemnătoare. Nu mai prinde gândul lui mișel. Ochii popoarelor creștine se deschid tot mai bine.

Și ca mâine: marea înălțată a sufletului național creștin, biruitoare azi în trei patru țări, se va întinde tot mai mult, împingând tot mai mult vâlurile înecătoare împinse asupra lor de puterea evrească! Această outere va da tot înapoi, până se va prăbuși și scufunda în iad, unde îl este locul!

Ea luptă între două mări, între două lumi, între Bine și Rău, între Cer și Iad!

Și dacă acum trimișii Iadului nu reuși-vor a aprinde focul nimicitor — cel uriaș — al războiului, când se crede că din clipă în clipă scânteerea va fășni, — cu atât mai puțin va reuși de aci încolo!

Puterea lor diavolească e în apunere, pe partea înfrângerii, ca în Spania.

Să avem cele mai bune nădejdi...

(Buc.)

IOSIF NĂDEJDE

Toate industriile de armament din țară au trecut sub control militar

În urma frământărilor din streinătate, toate guvernele statelor au început să iee măsuri de pază. Cu toate că cele din urmă știri cari ne-au sosit dela trimișii noștri sunt liniștitoare, și guvernul nostru a început să iee măsuri de pază.

În Miercuria trecută s'a ținut la București un consiliu de miniștri, în care s'a luat următoarea hotărâre:

Ministerul Apărării Naționale să pună sub control militar, cu începere dela 15 Septembrie, toate depozitele și stabilimentele industriale, care conțin sau produc articole de lipsă apărării naționale. Subt acest control se va face inventarul celor aflate și se va da un avânt mai mare producției, care se face

pentru nevoile armatei.

Pe lângă controlul militar care a fost pus asupra fabricilor de armament, Ministerul Apărării Naționale a luat hotărârea, ca o parte din materialul aflător în marile industrii și fabrici, ca piele, stofă, haine și altele de lipsă pentru echiparea armatei, să fie puse la o parte, pentru cazul când ar fi de lipsă folosirea lor. Numai o parte foarte mică din materialele pusă sub control.

De câțiva ani, țara noastră se află angajată într'un uriaș program de înarmare, care cere cheltueli tot așa de uriașe. Măsurile noi cari au fost luate în consiliul de miniștri mai au și scopul, de a cerceta prețurile articolelor furnizate armatei, care vor trebui să fie cât mai scăzute,

pentru a nu supune pe cetățeni la greutăți de tot prea mari.

În fața primejdiilor cari bat necontenit împrejurul granițelor noastre, este de lipsă, ca dimpreună cu stăpânirea, întreg poporul românesc, să pună umărul și să jertfiască tot ce poate, pentru înarmarea țării. Și să nu se uite, că pe lângă mașinile de război, este lipsă de întărirea sufletului poporului, de pregătirea lui. În cazul unui război, pregătirea sufletească a unui popor trage în cumpănă tot atât de tare ca și pregătirea lui militară.

Iată un fapt de mare însemnătate, pe care îl repetăm și pe care conducătorii destinului poporului român nu trebuie să îl uite.

Noutăți — Știrile săptămânii

† **A murit generalul Gheorghe Mărdărescu.** A mai închis ochii pe vecie unul din stâlpii războiului celui mare, care prin iscusința sa, a pus o piatră de temelie la întregirea neamului. Este generalul Gheorghe Mărdărescu. Departe de țară, în căutarea sănătății subrezite, generalul Mărdărescu a închis ochii pentru totdeauna. Trupul său neînsuflit a fost adus în țară și îngropat cu toată cinstea care se cuvine unui ostaș erou.

Dumnezeu să-l facă parte cu drepții săi!

Liga Națiunilor nu mai are ce măcina... Dela scaunul Ligii Națiunilor sosește vestea, că nu s'au mai ținut consfăturii, din cauza lipsei de vorbitori. Știrea mai spune, că dâșii erau ocupați cu alte treburi, în legătură cu frământările din Cehoslovacia.

Iată că și Liga Națiunilor nu mai are ce pune pe moară! De mult am spus-o, că odată, toți vor vedea zădărnicia ei...

Polonezilor li-s'a făcut dor de alegeri. Președintele Poloniei a dizolvat, pe neașteptate, Camera deputaților și Senatul. Dsa motivează măsura astfel: „Doresc o reînnoire (reimprospătare) a Parlamentului și a Senatului, pentru-ca noul Parlament să poată oglindi mai bine curentele din țară”...

Gura lumii zice că polonezilor li-s'a făcut dor de alegeri, de bățalii politice. Socolim că pricina este cu totul alta. În Polonia s'a ridicat, ca un munte, puterea antisemiților (a poțrivnicilor evreilor) cari amenințau Parlamentul. Președintele Poloniei vrea acum să improspăteze cu dâșii Parlamentul. N'are gând rău!...

Vine rândul evreilor delanoi! Dela Scaunul Ligii Națiunilor ne solesc vești bune. Trimisul țării noastre la consfăturii, dl ministru Petrescu Comnen, a ținut o foarte de seamă cuvântare, cu privire la chestiunea evreiască din România. Dsa a întărit că și în România este arzătoare aceasta chestiune și că țara noastră va sprijini cu toate puterile sale, orice hotărâre s'ar lua de celelalte state în privința evreilor. Dl ministru Comnen a dat a înțelege, că nu trebuie prea mult întârziată această chestiune.

Vești bune și îmbucurătoare. Să dea Dumnezeu să înceapă cât mai curând și

la noi desrădăcinarea evreilor, înțepeniți puternic și adânc în viața bieteii noastre țări.

Primarii cei noi au început să fie înscăunați. Potrivit legii celei nouă administrative, în toată țara a început înscăunarea primarilor la o rașe, cari rămân în slujba lor 6 ani. Cele dintâi numiri s'au făcut în Ardeal, adică în ținutul Someș, de către dl rezident regal general Hanzu. La Oradea a fost numit primar dl Dr. Chirilă fost subprefect, la Dej dl Dr. Cornel Pop. În cursul săptămânii viitoare vor fi numiți primari în orașele Satu Mare, Sighet, Baia Mare și Careii Mari.

In Palestina curge sânge mult. Arabii nu s'au oprit să asculte ce se petrece în Europa. Dâșii își văd mai departe de treabă. Așisderea fac și englezii. Mai cu osebire englezii, prea de tot își fac datoria. Deunăzi, vre-o 14 aeroplanne de ale englezilor, s'au năpusit asupra unei mulțimi adunată într'un orașel din inima Palestinei. Cu bombe ucigătoare, cu puștile și cu mitralierele au izbutit să omoare vreo 160 de arabi. I-a omorât așa, ca pe puști de potârniche. Pेत्रिști mai sunt la suflet și englezii aceia!

Bani noi se vor bate încurând. Bani cel de o sută de argint și bănușii de 5 lei cu chipul Marelui Voevod Mihai, cari au fost scoși din umblare, vor fi topiți și se va bate un ban nou, probabil de un leu, încă nu știm bine. În scopul acesta a fost deschis un credit de 38 de milioane.

Vânătoarea cu priemejdii a prințului Ghica. Prințul Ghica, care este un foarte dibaci vânător, s'a dus cu mai mulți prieteni, în săptămâna trecută, la o vânătoare de cerbi în munții Argeșului. Rătăcindu-se de tovarăși, prințul Ghica începu a da chiote, ca să fie auzit. Deodată se pomeni față în față cu 3 namile de urși, gata să-l îmbrățișeze. Prințul Ghica, și dânsul un om voinic, nu se cutremură la vederea sălbăticiunilor, ci se apucă cu ele la luptă. Cu pușca și cu cușitul, strașnicul vânător izbuti să doboare urșii. Dar și dânsul rămase greu rănit. Cu o mașină fu dus îndată în București.

Mobilizarea femeilor în caz de războiu. M. Sa Regele a iscălit legea care statornicește

mobilizarea femeilor în caz de războiu. Iată ce scrie în lege:

Art. 1. — În timp de războiu femeile sunt datorate să presteze serviciu Patriei.

În acest scop ele pot fi mobilizate prin chemare individuală (personală) sau pe categorii, la serviciile pentru care sunt apte (potrivite) în raport cu pregătirea lor.

Art. 2. — Un regulament va arăta modalitățile (chipul) de aplicare al legii de față.

Spreștiinta acelor cari au fost reformați, amânați ori dispensați dela armată. Ministerul Apărării Naționale a dat o poruncă, ca toți reformații, amânații ori dispensații dela serviciul militar, să fie chemați la revizuire, adică la o nouă cercetare. Aceia cari au adresele înștiințate dinainte, vor primi acasă ordinul de chemare, cei cari și-au schimbat locuința, să dea de știre la Cercul de Recrutare de care se țin, căci alminteri vor suferi mari neplăceri.

Acei cari fac parte din contingentele 1922-1936 și vor fi aflați buni de serviciu, vor fi îndată încorporați. Sunt supuși la cercetare numai cei născuți dela anul 1900 în jos.

Dacă vre-unul a făcut serviciul militar cu unul din contingentele 1922-1936, cu toate că este născut înainte de 1900, va fi supus la cercetare. Primăriile comunale vor primi instrucțiuni în această privință.

Președintele Americii sfârșit să facă ceace a făcut Chamberlain. Toate privirile, — nu numai a Europei, ci a lumii întregi, — sunt îndreptate spre cancelarul Hitler. Dânsul ține acum în mână cheia care poate deschide războiul ori pacea. Câteva ziare cu mare răsunet din America, l au sfătuit pe președintele Roosevelt al Statelor Unite, să săvârșească și dânsul fapta lui Chamberlain, adică, să se urce pe vapor și să meargă în Germania la dl Hitler, ca dimpreună cu dânsul să caute a da o eșire chestiunii cehoslovace. Încă nu se știe dacă dl Roosevelt va primi să facă acest lucru. Nu credem că și mândria americană se va pleca.

Acestea se pot ivesc de minune cu vechiul proverb: „Dacă nu merge profetul în munte, merge muntele la profet”.

Pentru abonații și depozitarii ziarului „Libertatea”

Administrația ziarului „Libertatea” — Moța, mutându-se din Calea Victoriei No. 63 — unde a rămas numai Direcțiunea ziarului — în Str. Luterană No. 6 et. III, domnii depozitari ai ziarului, ca și abonații, sunt rugați a trimite aci orice cerere de abonament, schimbări de adrese, schimbări de tiraj, etc.

Deasemenea, achitarea abonamentelor, a conturilor și orice trimiteri de bani, se vor face la noua adresă:

Administrația ziarului „LIBERTATEA” — MOȚA BUCUREȘTI, Str. Luterană No. 6, et. III

Caldă chemare către bunii noștri cetitori

A sosit și toamna, harnica și darnica...

Mai ales în acest an ea a fost cu sărguitorii muncitori ai țarinelor celor învălitate în soare și stropite cu rodnice ploii, — cu adevărat harnică întru a fi darnică, aproape în toată țara. Ne-a iubit Dumnezeu țara și poporul și a răsplătit sudorile feții lui și a palmelor lui.

Avem și noi un cuvânt bun către bunii noștri cetitori. Și noi am trudit, și pe ploaie și pe soare, la această foaie, punând în ea ce am putut mai bun din sufletul nostru. Așa facem și acum și așa vom face și în viitor.

Dar o parte din cetitorii abonați, au întârziat cu trimiterea sumelor neînsemnate ce ni se cuvin pentru trimiterea foii la casele lor.

Li rugăm acum, cu frăție și dragoste, să nu ne mai lase uitării, ci să rupă pușinul ce li-l cerem, cu care se știu datori, și să ni-l trimită. Căci pe când jitița sau hambarul sau șerparul fratelui nostru cetitor gospodar, este mai mult sau mai puțin plin — a noastră ladă mică, este goală pe vremea asta și ne sperie cu răsunetul ei gol, când ne întindem să luăm de pe fundul ei gologanii ce ni se cer pentru cheltuelile scoaterii foii.

Am alăturat la acest număr „Mandate postale” pentru trimisul banilor. Rugăm folosiți-le pentru a ne înainta datoria pentru foi, pe trecut și pentru viitor până la Anul Nou.

Veste bună!

Cu o cale veste bună dăm iubiților cetitori. Doi, trei prieteni și preșuritori ai acestei foi cu trecut frumos, și, nădăjduim, și cu viitor frumos. — din București și din Iași, văzând străduința noastră spre tot binele pentru neam și Țară, ne-au înștiințat că ne vor ajuta, trimițându-ne articole scrise cu bună socoteală și cuminte îndrumare pentru popor, ajutându-ne să facem foaia cât mai bună, cum a fost în trecutul ei. Cei cari ne bucură cu această sprijinire la scrisul foii, sunt meșteri ai scrisului și pentru domni și pentru popor.

Credincioșii noștri cetitori să ne arate și ei alpierea lor, prin sprijinirea în tot felul a foii.

„La neșaz își cunoști prietenii”, spune bine știutoarea vorbă bătrânească.

Și această foaie bă-

trână, dar tineră în iubirea sa de neam, de biserică, de patrie și de tronul cel peste ea stăpânitor, trăind azi zile cam grele, își va cunoaște prietenii tocmai în aceste zile. Cei adevărați își vor arăta preșuirea lor, trimițându-i ce i se cuvine, ba câștigându-i cetitori noi.

Câtne vor bucura, dacă trimițând plata restantă, vor adăuga încă pentru un cetitor nou, de probă, până la Anul nou.

Oă dăm foaia dela 1 Octombrie până la Anul nou, ca abonament de probă cu numai 25 de Lei!

Câștigați-ne, iubiți prieteni și sprijinitori, câte 1-2-3 astfel de cetitori de probă, pentru care vă mulțumim înainte.

Unul din cei cari ne-au făgăduit ajutor la scris, frate sufletesc din București, ne-a trimis întâiul lui articol, pe care îl publicăm în acest număr, în pag. 3; lămurind el rostul încordării în jurul Cehoslovaciei.

INCURAJAȚI COMERTUL ROMÂNESC
CUMPARÂND CAMĂȘI, CRAVATE, PIJAMALE
Mulțumită celor ce ne-au dat concursul, vindem cu
50-100 lei de cămașe mai effin ca toate mag. similare

„Niky”

DUMITRU BORCEA București, Tel. 3.51.66, Cal. Victoriei 114